

TARTALOM

ELŐSZÓ	7
A leggyakrabban hivatkozott források	9
I. BEVEZETÉS	
I.a. Életrajzi vázlat és az 1590-es évek művei	11
I.b. Az egzegetikai probléma: <i>sensus historicus/literalis</i> vs. <i>mysticus/spiritualis</i>	15
II. FILOZÓFIAI TÉMÁK	
II.a. Intelligibilis test (<i>corpus intelligibile</i>)	25
II.b. Egyenlőség (<i>aequalitas</i>)	30
EXKURZUS 1) Zabarella, Averroes, Algazel	36
II.c. Hasonlóság (<i>similitudo</i>)	40
II.d. A részek problémái	46
II.d.i. A részek különbsége (<i>differentia partium</i>)	46
II.d.ii. Az összetett létező (<i>compositum</i>)	50
II.d.iii. Teljesség (<i>plenitudo</i>)	53
II.d.iv. A részek elsődlegessége (<i>prioritas partium</i>)	68
II.d.v. Viszony és egyidejűség (<i>relatio – simultaneitas</i>)	70
II.d.vi. Időbeli részek (<i>successio</i>)	79
II.e. Név – nyelvfizológiai problémák (<i>nomen</i>)	82
II.f. Kauzalitás (<i>causa</i>)	92
EXKURZUS 2) A regressus-módszer	97
II.g. Ismeret (<i>cognitio</i>)	102
II.g.i. Kétely, természetes értelem, kinyilatkoztatott igazság (<i>dubitatio, ductum naturae, veritas patefacta</i>)	102
II.g.ii. EXKURZUS 3) A Sozzini-féle antropológia alternatívája – a János-evangélium prológusa	121
II.g.iii. Szillogizmus, enunciatív kijelentés, explikáció	129
II.h. Természetfilozófia – Francisco Vallés az <i>Explicationes</i> ben (<i>philosophia naturalis</i>)	136
III. IRODALMI TÉMÁK	
Bevezetés	148
III.a. Technikai hivatkozások	150
III.a.i. Gal. 4:4 (ἐξ'αποστέλλειν)	150
III.a.ii. Ján. 1:14 (μονογενής)	154
III.a.iii. Phil. 2:5-6 (ισόθεος)	158
III.a.iv. Aiszkhülosz, Szophoklész és szkholion-tradíció	161

III.b. Tartalmi hivatkozások	172
III.b.i. Plutarkhosz – ὅρα γάρ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ Σύροι περὶ θεῶν φρονουῖσιν	172
III.b.ii. Plutarkhosz – μύθων γάρ ἄλλις.	178
III.b.iii. Plutarkhosz – τὸ ὄν	181
III.b.iv. Krisztus, Suetonius, Arisztotelész	187
III.b.v. ἄρπαγμα – Héliodorosz zsákmánya	193
III.b.vi. καὶ μεγάλους τοὺς Θεοὺς ἐπικαλεῖσθαι – a nonadorantiasta Héliodorosz?	206
EXKURZUS 4) Történeti megjegyzések a <i>Phil.</i> 2:6 és Héliodorosz <i>Aithiopikájának</i> párhuzamához	212
IV. A FILOZÓFIA STÁTUSZA AZ ERDÉLYI ANTITRINITARIZMUS TRADÍCIÓJÁBAN	230
IV.a. A korai erdélyi antitrinitarizmus filozófia-képe	232
IV.b. Jacobus Palaeologus: Skolasztikus hitvita (Olcóna–Kolozsvár–Krakkó, ca. 1572–1575)	240
IV.c. Christian Francken: a pawlikoviczei disputa Fausto Sozzinivel (1584)	248
IV.d. Torockzai Előszava az <i>Explicationes</i>hez és Enyedi EXKURZUS 5) Enyedi platonizmus-képe	255 263
V. RECEPCIÓ: JAKOB MARTINI: <i>DE TRIBUS ELOHIM</i> (WITTENBERG, 1614)	
V.a. Bevezetés	267
V.b. Az istennevek szemantikája	271
V.c. A „régiek transzcendentálfilozófiája” (<i>Transzendentalphilosophie der Alten</i>)	279
V.d. Az egzegetika kérdésének metafizikai perspektívája	293
V.e. Kitekintés	299
VI. A MAGYAR FORDÍTÁS: AZ Ó ES VY TESTAMENTVM-BELI HELYEKNEK, MELLYEKBŐL AZ HÁROMSAGRÓL VALÓ TUDOMÁNT SZOKTÁK ÁLLATNI, MAGYARAZATYOK. 1619, 1620	304
VI.a. Enyedi antik irodalmi utalásainak fordítása	306
VI.b. Az Ézsaiás-helyek problémája	321
VII. ÖSSZEFOGLALÁS (SERVET, DÁVID, ENYEDI)	330
APPENDIX: a Szilvási-polémia kézírata	340
Névmutató	347
Bibliai helyek mutatója	355
Bibliográfia	357